

Una temporada de ficció

Panorama d'un curs fecund en les lletres valencianes

FRANCESC CALAFAT València

El curs literari va començar potent. El va obrir a l'octubre Ferran Torrent amb un títol atractiu, *Les ombres en la nit* (Columna), una novel·la de suspens i, per tant, d'entreteniment, però carregada de pólvora. Furga dos temes importants, com la postguerra espanyola i els primers passos dels supervivents de l'Holocaust. Toca dos punts poc tractats: el ressentiment i l'odi que dugué alguns supervivents a venjar la mort dels sis milions de jueus i, a través del personatge Santiago Cortés, recorda una minoria oblidada, els gitanos. Aquest thriller d'espionatge conté una bona part dels ingredients del gènere: missions perilloses, intencions fosques, agents que no se sap a què juguen i caçadors caçats. És una obra coral, altament dramatitzada amb uns diàlegs tallants i rotunds, una prosa neta i un ritme elèctric.

El mateix mes un altre autor valencià de pes, Vicent Usó, va donar a conèixer *La mà de ningú* (Proa), situada també fora de les nostres fronteres, en concret al nord de França. Hi fa servir pinzellades del gènere policíac per a pintar un món sòrdid. Amb un punt de misteri hi presenta vides corrents, però que arrosseguen secrets, per a descriure realitats i conflictes deferents. Sota la normalitat hi ha uns quants secrets que serveixen per a tocar temes espinosos, com ara la immigració il·legal, el tràfic de prostitutes i pràctiques mèdiques al marge de la llei. El narrador és destre en l'exploració dels sentiments dels personatges i sap traure punta als detalls nimis i a les relacions callades, per mitjà del gest més menut i la mirada subtil.

Tot seguit Xavier Aliaga va traure un dels plats forts de la temporada, *Vides desafinades* (Edicions 62), que, situada a cavall entre València i Barcelona, té com a fons la música independent i els primers compassos de la crisi actual. És una història amb molta molla, de veus encreuades, que segueix les vides de joves d'ara, plenes d'objectius i que mostren les ferides d'un món equivocat. Contemplem els alts i baixos dels sentiments i els equívocs de l'existència i com els egoïsmes provoquen catàstrofes enormes. Una reflexió veritable sobre el temps vist com la consumació del desassossec, però també com l'esforç permanent de controlar-lo, sobre la complexitat de les relacions sentimentals i la força de l'amistat, sobre la difícil comunicació entre generacions i el lligam íntim entre vida i art, ací música.

Una bona sorpresa ha estat l'estrena literària d'Anna Moner, que amb *Les mans de la*

De dalt a baix, Anna Moner, Ferran Torrent, Xavier Aliaga i Silvestre Vilaplana. / JESÚS CÍSCAR / MÓNICA TORRES / NATXO FRANCÉS

deixebra (Bromera) ens evoca l'univers de Frankenstein i ens transporta al segle XVIII, a l'exploració dels límits en el ram dels metges. Els punts forts de la novel·la són la història absorbent que encadena uns personatges plens de plecs i la creació d'un clima envoltant, de reverberacions simbòliques, opressiu i tenebrós per la combinació i contrast de bellesa i monstrositat, de luxúria, morbositat i terror, enmig d'escenes saturades per la descomposició i les aromes florals.

Silvestre Vilaplana ens condueix també al terreny de la morbositat i l'horror amb *El quadern de les vides perdudes* (Bromera). És un thriller que es decanta pel costat psicològic i que descriu les tribulacions d'un vell en fase de perdre la memòria, angoixat pel fet que sospita que pot ser un assassí de xiquetes. En el seu desassossec s'agafa desesperadament a la literatura com una via per no perdre la consciència de qui és.

Xavier Aliaga va traure un dels plats forts de la temporada

Entre les novetats cal subratllar la novel·la 'La gatera', de Muriel Villanueva

Jordi Colonques s'atrinxera en la metralla literària i en *Món animal* (Onada) desenvolupa amb efectivitat una sàtira sagnant sobre el món actual per mitjà de personatges delirants o estampes demolidores sobre la venda ambulants i l'obsessió pels parcs temàtics. Cal no oblidar *Raons de sang i foc* (Bromera), de Pep Castellano, centrada en la guerra de la Germania i en què la protagonista ha de silenciar un secret terrible.

Enguany el gènere del conte inclou uns quants títols. Anna Lis s'estrena com a narradora amb *Les temptacions* (Edicions 96), un llibre amable i amb bones dosis d'ironia. Hi desplega una galeria notable d'actituds i situacions sobre les relacions sentimentals, familiars i d'amistat que corren per les pujades i les baixades d'unes relacions tan àmplies com complexes. Contades amb una prosa funcional, col·loquial, plena de girs de tota mena, on cada conte se sustenta en imatge i una estructura que la ressalten. Sico Fons ha reunit en *Humors agres* (Bullent) relats irònics que pinten situacions absurdes i patètiques de la vida actual. En canvi, Francesc Mompó, en *Fronteres de vidre* (Germania), confecciona històries que dansen entre la realitat i la irrealitat, entre la lògica i l'absurd.

Entre les novetats cal subratllar la novel·la *La gatera*, de Muriel Villanueva (Amsterdam). La protagonista, que hereta dos pisos units per una gatera, transitada per un gat taronja, trenca un dietari força suggeridor a base de somnis i vivències, lectures i pensaments per indagar la seua identitat, sobretot la sexual. Una proposta interessant plena de salts que uneix en un mateix alé vital passat i present, realitat i ficció.

Isabel-Clara Simó, amb l'eficàcia de sempre, ens presenta en *Un tros de cel* (Bromera) una denúncia de la prostitució i de les màfies que té com a protagonista una adolescent de Hong Kong, forçada a prostituir-se a la ciutat de València i que tracta de fugir de les atrocitats que ha patit amb l'objectiu de controlar el rumb de la seua pròpia vida.

El poeta Berna Blanch, en la primera incursió en la narrativa, aposta pel gènere fantàstic. Així, en *Apunts d'altres mons* (Onada), per mitjà d'un seguit de monòlegs, presenta un ésser eteri que s'instal·la dins d'altres éssers vius per recórrer l'univers fins que aterra en l'interior d'un ésser humà.

Per tancar, dues obres que no pertanyen a la ficció, però que estan escrites amb voluntat literària. En la primera, *El somni d'una pàtria de paraules* (Bromera), Josep Piera es planteja revitalitzar la figura de Teodor Llorente i, en un segon pla, la resta dels protagonistes que s'esforçaren per engegar la Renaixença a València. Repassa la trajectòria intel·lectual i poètica del creador de *Las Provincias* i la connecta amb els corrents de l'època. En el segon, *Viatge pel meu país* (Edicions 3i4), Joan Garrí recorre amb ulls actuals el viatge que va fer Fuster fa cinquanta anys amb la finalitat de veure l'evolució del país.

POESIA

per **FRANCESC CALAFAT**

AI

Rubén Luzón
Edicions Bromera
Alzira, 2012
88 pàgines

Rubén Luzón (València, 1982) aposta, com en llibres anteriors, per una lírica sense concessions, en què la voluntat d'esprémer i tensar les formes i el llenguatge té un paper nodular. Hi integra pòsit de cultura clàssica i mentalitat actual per a bastir una poesia exultant en imatges i de sintaxi sinuosa. L'autor no cerca la connexió directa, sinó la comunicació efectiva per mitjà dels colps que generen les analogies poètiques i els talls que causen les emocions i les idees.

NOVEL·LA

per **F. C.**

LA GATERA

Muriel Villanueva
Amsterdam
Badalona, 2012
149 pàgines

L'escriptora valenciana resident a Barcelona desplega en aquesta novel·la, guanyadora del premi Just M. Casero, la història d'una jove que hereta dos pisos interconnectats per una gatera, i una història plena de sorpreses. Escriu un dietari que creix lliurement ple de salts en el temps i revolts d'estils i de llenguatge, en un viatge introspectiu. Una ficció en els intersticis entre la realitat i la ficció, entre la masculinitat i la feminitat.

ASSAIG

per **ADOLF BELTRAN**

VALENCIANISME, L'APORTACIÓ POSITIVA

Francesc Viadel
PUV. València, 2012
460 pàgines

Amb el subtítol "Cultura i política al País Valencià (1962-2012)", Viadel fa en aquest llibre un inventari de l'aportació que el valencianisme ha fet a la cultura i a la societat valencianes. Però no es queda en això, perquè hi fa també una avaluació, alhora crítica i reivindicativa, del paper que aquest moviment social ha tingut en la vertebració col·lectiva.

TEATRE

per **A. B.**

ICEBERG

Paco Romeu
Edicions Bromera
Alzira, 2012
91 pàgines

Guanyadora del premi Palanca i Roca-Ciutat d'Alzira, aquesta comèdia dramàtica s'inicia en el moment en què una persona cega en mata una altra. Després, un flashback descriu la deriva física i emocional dels personatges. Com destaca Verònica Cantó en el pròleg, la metàfora de l'iceberg val per a aquesta deriva, però també per a l'estructura de l'obra i allò submergit que revela.